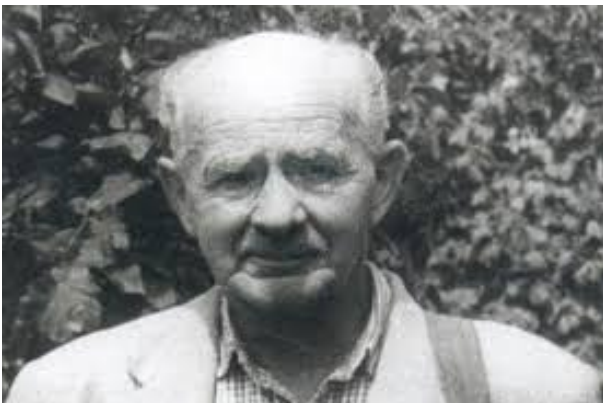

legmagasabb körébe lép, amit aranykornak hívnak, ami az idill, az teljesen tökéletesen befejezett, hiánytalan és kész. Ami pedig teljes, tökéletes és kész, az klasszikus. A barátság az élet klasszikus megoldása. Ezért becsülték a barátságot az antik időkben, s ezért nem értik ma. Klasszikus az, ahol a lét alapja kristályos fényben megnyilatkozik. Ezért a klasszikus életrend teremtője és őre: Philia. 20. Valami érthetetlen kapcsolat van a barátság és a csillag között. Miért csillag a barát? És miért barát a csillag? Mert olyan távol van és mégis bennem él? Mert az enyém és mégis elérhetetlen? Mert az a tér, ahol találkozunk, nem emberi, hanem kozmikus? Mert nem kíván tőlem és én se kívánok tőle semmit?

Csak azt, hogy legyen és így, ahogy van és ő van és én vagyok, ez kettőnknek tökéletesen elég? Nem lehet rá válaszolni. Nem is kell. De ha nem is lehet, barátom iránt mindig azt fogom érezni, hogy csillag, a világegyetemnek érthetetlen ráragyogása. 21. Az emberi világban a barátság a klasszikus életrend formája volt, lesz és marad. A humánus zavaros irrealitásából, amit meg nem magyarázható módon realitásnak hívnak, a barátság kilép, s az életet költői módon oldja meg. Azt mondják, a szerelem költővé tesz. Gyakran. A barátság az életet teszi költőivé és költészetté. A szerelemből a költészet hamar kivész, mert a szerelemnek minden csak eszköz, hogy a világegyetem két legnagyobb ellentétét, a férfit és a nőt egybeolvassza.

A barátság maga ez a poétikus kapcsolat. És a verseket nem írjuk, hanem éljük. Lehet, ezt értette Aristotelész, amikor azt mondta, hogy a közösség összjava: a Philia.

(Részlet A láthatatlan történet című esszéjéből)

BULÁNYI GYÖRGY

KERESSÉTEK AZ ISTEN ORSZÁGÁT RÉSZLETEK

Rendre ezzel a szóval jelölte övét.

Barát (philosz) - Használja e szót nem országbeli értelemben is. Válságos időben "barátok" adják majd halálra Isten népét; azok, akiktől egyébként kenyeret kérünk, ha megszorulunk, akiket vacsorára hívunk, akikkel megosztjuk örömlőket. (Lk 21,16; 11,5; 14,10.12; 15,6.9)

De túl az evilági jelentésen, használja országbeli értelemben is. "Barátainak" nevezi tanítványait, s ilyen barátja Neki is, tanítványainak is - Lázár. Övét jelzi szavunk ezeken a helyeken. A Messiás övéért, barátaiért adja oda életét. Övéi akkor barátai Neki, ha megteszik parancsait, ha vállalják és gyakorolják a szeretetet. (Lk 12,4; Jn 11,11; 15,13-5) Övéi a hamis Mammon helyes felhasználásával (őket örök életbe befogadó - 54d num) "barátokat" szereznek maguknak. (Lk 16,9) E csak Lukács és János Jézusánál található szó pontos megfelelője a szinoptikusok "testvér" szavának.

A "philosz" szótól jelentéstanilag megkülönböztetendő a (hetairosz). Barátságos kifejezés ez Jézus ajkán, de nem a "barátait", ellenkezőleg, a Vele szembekerülőket szólítja meg vele: a dénárral elégedetlenkedőt, az ünneplő ruha nélkül lakomára jövőt, az Őt csókkal eláruló Júdást. (Mt 20,13; 22,12; 26,50) A szeretetet nem vállalókat szólítja meg Jézus a "hetairosz" szóval. Helytelen volna tehát "baráttal" fordítani, mert Jézus barátai vállalják Jézust. Ezek nem. Talán az "ember", "jóember" volna a helyes fordítás.

A "testvér" is, a "barát" is egyaránt **aktív és passzív tartalmú:** Jézus és övéi barátok. Azaz Jézus barátja övéinek, és övéi is barátai Jézusnak: Jézus is szereti övét, övéi is szeretik Jézust. Övét is ily aktív és passzív értelmű barátság köti egybe: adják a barátaiknak a hamis Mammont és azok befogadják őket az örök hajlékukba.

Mindezek alapján a **Messiás első kategóriája:** a testvér és barát szavakkal jelzett kapcsolat, amely a **szeretet kölcsönösségén alapul.**

Második kategóriája: a felebarát. Aki testvérünk-barátunk, az biztosan felebarátunk is. Fordítva azonban nem áll: a felebarátunk esetleg nem testvérünk-barátunk. A **"felebarát" szó nem jelez kölcsönös szeretetkapcsolatot.** A **kölcsönösség hiány** szempontjából olyan ez a szó, mint az "ellenség". Az

Isten népe számára senki sem ellenség, de az Isten népét tekinthetik az Isten népéhez nem tartozók ellenségnek. Az Isten népe számára mindenki felebarát, de az Isten népéhez nem tartozók nem tekintik feltétlenül felebarátnak az Isten népét. A világ három kategóriájának valamelyikébe tartozónak tekinthetik őt. Esetleg barát, esetleg ellenségnek, esetleg semlegesnek. A szeretetre esetleg a gyűlölet, esetleg a közöny magatartásával felelnek.

A Messiásnak tehát valójában egyetlen kategóriája van. Számára az emberiség egyetlen csoportot alkot, mert népének minden embert szeretnie kell. Szóhasználatában azonban ez az egyetlen mégis mintha kétfelé oszlanék. Nem az Isten népének magatartása alapján, hanem azokén, akiket az Isten népe egyetemlegesen szeret. Övéit, akik válaszoltak messiási szeretetére, nem mondja felebarátainak. Testvéreinek, barátainak nevezi őket.

A felebarát tehát az emberiség minden tagját felölelő országbeli fogalom, míg a testvér, ill. barát szavak csak az Isten népét jelentik. Az Isten népe minden felebarátját testvéreinek akarja. Számára az egész emberiség, minden felebarátja - testvérjelölt.

Ki kell egészítenünk az eddigieket egy megnyilatkozása alapján. A megátalkodott testvérről, aki a "gyülekezet" szavára sem hajlandó országbeli magatartást tanúsítani, ezt mondja: "Legyen számodra olyan, mint a pogány, mint a vámos". (Mt 18,17) Új kategória ez az emberiség messiási felosztásában? Nem lehet új, mert a nem-zsidó és a nyilvánosan bűnös életet folytató is beletartozik az emberiségbe; és így ha nem testvér, hát felebarát. A szóban forgó megátalkodott testvért nem lehet megnyerni. A testvérek semmiféle gyülekezeten kívüli eljárást nem foganatosítanak vele szemben; nem fordulnak az evilági ország jogszolgáltatásához. Csak lemondanak róla mint megnyerhetőről, ill. mint pillanatnyilag megnyerhetőről. **"Felebaráttá", "testvérjelöltté" minősül vissza;** és ugyanakkor másképpen felebarát és testvérjelölt, mint az, aki még sohasem volt testvér. A "mint a pogány, mint a vámos" megjelölés negatív csengésű: **a testvérnek maradási elutasító felebarátot jelenti.** Ennyiben külön csoport a felebaráton belül. Külön csoport, mert az esetek igen nagy számában reménytelenebb a megnyerése, mint annak, aki még nem volt testvér. Talán ezért él a Messiás ezzel a lemondó hangsúlyú mondattal.

Az "ellenség" (echthrosz) nem országbeli kategória. Nem, mivel minden ellenség - felebarát; a szeretet magatartása gyakorlandó vele szemben. - **Az "ellenfél"** sem jelent új kategóriát. (Mt 5,25; Lk 12,58; 21,15; 13,7) Ez is felebarát. Olyan felebarát, akinek valami

panasza van ellenem, s akinek panaszát országbeli magatartással kell orvosolnom.

Egyetlen tehát a Messiás kategóriája: a felebarátot és testvért egyaránt magában foglaló embertárs. Nincs a jézusi tanításban különbségtéves. Ugyanaz a szeretet vonatkozási tartalma, bárkit is érjen el. **A búcsúbeszéd "új" szeretetparancsának vonatkozástartalma** - az élet odahelyezése - sem a testvérek szűk köréért, hanem az emberiségért történik. "Ahogy" a Messiás esetében is (25e num).

Az Ország törvénye és tartalometikai végső értéke tehát olyan mindenkit-szeretés, melynek tartalma a mindentadásig ér. A kettőnek teljes terjedelmű kapcsolása: **mindenki felé érvényesülő mindentadó szeretet.**

Barátok szerzése

Az adás elutasított, nem országbeli formája az anyagi javakban való kettőről háromra jutásunkat szolgálja: gazdasági haladásunk szolgálatába állít bennünket. Azt a kincset célozza meg, amelyre vonatkozóan félreérthetetlen élességgel hangozott el a tiltás. Esztelen magatartásnak minősült, mert életünk számonkérésekor kiderül, hogy mind e kincsek ellenére üres kézzel állunk a nagy ajtó előtt, amelyen túl folytatódnék számunkra az Élet, ha nem volna üres a kezünk. - Ezzel szemben **az adás országbeli formája,** amely elutasítja a magunk gazdasági haladásának szolgálatát, **biztosítja számunkra** azt a nem földi kincset, amelyet életünk számonkérésekor elő tudunk mutatni; **azt a kincset, amelynek ellenében megnyílik számunkra az Élet ajtaja.**

Mondott Jézus egy példabeszédet, amelyért gúnyosan kinevették a farizeusok, akiket az evangélista ez alkalommal "pénzszeretők"-ként (phil-argüroi) jellemez. **Ebben a példabeszédben kulminál a haladás-mítosz és az Örömhír áthidalhatatlan különbözősége.** A hűtlen sáfárról szól a példabeszéd.

Sikkasztási történet. Egy gazdag ember vagyontézője hűtlenül kezeli urának vagyonát, s éppen ezért ura közli vele, hogy megszünteti munkaviszonyát. Az intéző elutasítja magától mind a nehéz testi munkát, mind a koldulást mint életfenntartási lehetőséget - munkaviszonyának megszűnte után. Éppen ezért felhasználja meglévő munkaviszonyának utolsó napjait egy további hűtlenségre gazdájával szemben. Újra megkárosítja. Ő kezelvén még az adósleveleket, urának adósaival új

adósleveleket írat, melyekben az adósság összegeit százzal nyolcvanra, sőt ötvenre csökkenti: "Tudom, mit kell tennem, hogy amikor elbocsátanak az intézősögből, befogadjanak engem házaikba". Eddig a sikkasztási történet. (Lk 16,1-7)

Most lássuk a történet értelmét. Jézus nem várja meg a tanítványok kérését, magától magyaráz. Csak a 9. vers indul az "és én is mondom nektek..." fordulattal, de már a 8. vers is a történet értelmét mondja. Ebben azonban még keveredik a történet befejezése és az értelmezés megkezdése. "És megdicsérte az úr az Istennek-nemtetsző (adikia) intézőt, hogy okosan cselekedett; mivel ennek az aiónnak a fiai okosabbak a maguk nemében, mint a világosság fiai". (Lk 16,8) **A példabeszédbeli úrnak haragra kellett volna gerjednie e további hűtlenségben,** s immár azonnali hatállyal kellett volna elbocsátania, sőt börtönbe juttatnia az intézőt. Ebben a versben azonban az "úr" már az "eme aión fiai" szellemének a képviselője, és ilyenként dicséri meg a hűtlen intéző "eme aión" szerinti, "eme aión"-nemű okosságát.

A vers második fele a példabeszédet mondó Messiás szomorú megállapítását tartalmazza: **a Világosság fiai nem olyan okosak** a Világossághoz, tehát az Országba illő, az Ország-nemű okosságban, mint a világ fiai a maguk okosságában. - Miben áll ez a világhoz illő okosság? Az anyagi javak megszerzésében. Minden rendelkezésre álló, minden lehetséges eszközzel. Miben áll az Ország fiainak okossága? Négy versen keresztül magyarázza, majd a 13. versben összefoglalja a magyarázatot a Mammon- és Istentszolgalás összegegyeztetetlenségének már megtárgyalt tételével.

A Világosság fiainak is barátokat kell szerezniök maguknak. Mégpedig a Mammon által; azaz anyagi javak odaadásával. Két ízben is "Istennek-nemtetszőnek" (adikosz) állítja a Mammon. Nyilvánvalóan, mert a mammon alkalmas arra, hogy Mammon legyen az ember számára. Ha nem lesz azzá, akkor eszköz az Ország fiainak kezében - barátok szerzésére. A minden embert felebarátnak tekintő, és minden felebarátot testvérré-baráttá megnyerni akaró szemlélet alapján, - **ez a mammon alkalmas eszköz lesz** a semmit vissza nem váró, **az országbeli adásnak gyakorlására.** Ez az értelme a "szerezettek magatoknak barátokat a hamis mammonból" tételnek. Ezt jelenti a "hűség az Istennek-nemtetsző mammonban". E hűség magatartásnak ellentéte az Istennek-nemtetsző (adikosz) magatartás; azaz az országbeli adástörvény nem teljesítése: a hűtlen sáfár magatartása, amelyet saját maga gazdasági haladása határoz meg.

A magyarázó négy vers (Lk 16,9-12) egymást követő tétéleiben az "adikosz" mammon kifejezést helyettesíti két ízben a "csekély" jelentésű (elachisztosz), ez a főnévként használt melléknév. Ebben a csekélyben kell övéinek ugyanúgy hűségeseknek lenniök, miként a mammonban: "Aki hűségesek a csekélyben...aki Istennek-nemtetsző a csekélyben...ha tehát az Istennek-nemtetsző mammonban hűségesek nem voltak..." A szövegből nyilvánvaló, hogy **a Messiás az anyagi javakat minősíti csekélynek, csekély értékűnek.** Szembeállítja e csekéllyel az ugyancsak főnévként használt (polüsz = sok) és (aléthinon = igazi) szavakat: "Aki hűségesek a csekélyben, az hűségesek a sokban is; és aki a csekélyben Istennek-nemtetsző, az Istennek-nemtetsző a sokban is. Ha tehát az Istennek-nemtetsző mammonban hűségesek nem voltak, ki bízza reátok az igazit?" A csekély értékkel szemben áll a sok érték és az igaz érték. **A mammonnak hűségesek (az adástörvény szerinti) kezelése ellenében lehetnek övéi hűségesek a sokban.**

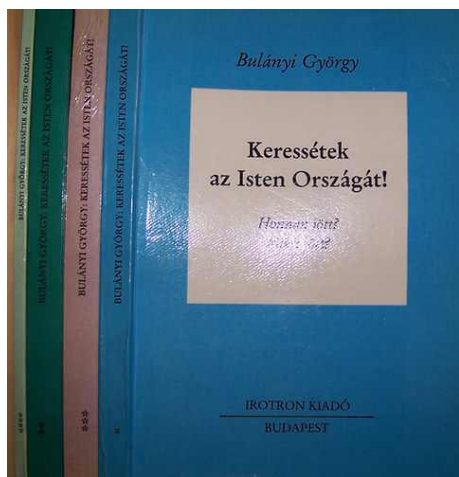
Csak a mammon hűségesek kezelése ellenében bízza reá a Messiás övéire a sokat, az igazi értéket. **Mi ez a sok? Mi ez az igazi érték?** A 9. vers a mammonnak e hűségesek kezelése ellenében igéri, hogy az adástörvény alkalmazásával megszerzett barátok befogadják (54d num) ezt a hűségesek kezelőt az "örök hajlékokba". Azonos jelentésbeli vonalon áll tehát az örök hajlék, a sok és az igazi. **Nem lehet kétség: a Messiás az Országról (sok), annak értékéről (igazi), annak jutalmáról (örök hajlékok) beszél.** - Az országot kínálja fel övéinek. Annak keresését parancsolja, és a Mammon keresését tiltja nekik. Örömhírhirdetőként teszi ezt, aki a "csekélynek" a szolgálatába belebonyolódott embernek örömhírként kínálja fel a "sokat". A veszendő kincset szolgáló embernek kínálja fel az el nem vesző igazi értéket, az Ország életét. Az élete számonkérésére kerülő embernek kínálja fel az ajtó megnyílását, a befogadást az örök hajlékokba.

Az "elachisztosz" szóval azonosított mammon azonosítja még egy szóval: "allótriosz". Szótári alapjelentése: "máséhoz tartozó, a másé". **Szembeállítja ezt a máséhoz tartozó, más tulajdonát képező csekély értékű mammon az immár hozzájuk tartozó, az ő tulajdonukat képező sokkal és igazi értékkel.** „S, ha a máséban hűségesek nem voltak, ami a tiétek, ki fogja odaadni nektek?" Értsük meg jól: Isten fiai nem sikkaszthatnak, munkával kell az anyagi javaknak birtokába kerülniök. Az adástörvény teljesíthetőségének az az alapja, amit munkával megszereznek. A munkával megszerzettek kell odaadniuk a rászorulóknak, semmit vissza nem várva érte. S most **a Messiás ezt a munkával megszerzettet minősíti a "másénak".**

Az Ószövetség kétezer esztendőös nevelése alapján világos a Messiás szemlélete. Az atyáknak odaadott Ígélet-földje az Istené. Mint a maga tulajdonát adta oda azt népének. E földet minden negyvenkilencedik évben újra szét kellett osztani a választott nép tagjai között: "és kapja vissza ki-ki az ő birtokát, és térjen vissza ki-ki az ő nemzetségéhez". (Lev Lev 25,10) Lett legyen valaki a negyvenkilenc esztendő során gazdaggá, vagy került legyen rabszolga sorba - munka, szerencse, törvényszegés vagy bármi egyéb által, csupán intézője volt annak, amit birtokolt, mert az Ígélet-földjének tulajdonosa az Isten maga. - **A Világosság fiai azt, amit birtokolnak nem tekinthetik a maguk tulajdonának.** A példabeszéd gazdag embere az Istent példázza. Álljon a telekkönyvben az, ami; az evilági ország törvényei szerint ám legyünk tulajdonosok, mégis csupán e telekkönyvi tulajdon intézőinek tekinthetjük magunkat. Intézőknek, akiknek hűséges sáfárként kell kezelniök Isten tulajdonát. Akkor kezeljük hűségesen, ha az országbeli adástörvény teljesítésére használjuk fel. - A Messiás az anyagi javakat nem tekinti az ember tulajdonának, akármik is a telekkönyvi beírások. **Ezzel szemben az Országot,** annak értékét, annak jutalmát - melyek pedig messze meghaladják az anyagi javak értékét - **övéi tulajdonának,** övéi sajátjának **állítja.** Állítása összhangban van a mennyei kincessel, amelyet el nem vesző kincsünknek mondott.

Ezek után már csak konkludálnia kell az Istent- és Mammon-szolgálat összeegyeztethetlenségére. (Lk 16,13) Konkludálnia csupán, mert a példabeszéd világossá tette, hogy az Ország adástörvényének teljesítése - egyenes lerontása, teljes ellentéte a Mammon szolgálatának. - A farizeusok gúnyosan kinevették a sáfárról szóló tanítás miatt a Messiást. Mit csinálhattak volna egyebet? **Mit csinálhatunk egy ilyen tanítás hallatára, ha azt nem vagyunk hajlandók elfogadni?** Csak azt, amit a farizeusok? Hitelenné kell lenni, ki kell nevetni a Messiást és Örömhírét? Sajnos még mást is.

(KIO - Az Út - Harmadik könyv)

NÉMETH PÉTER

HOMÍLIA

Jn 15,15b "Titeket azonban barátaimnak mondalak..."

A mai újszövetségi igében Jézus egy különleges szeretet-kapcsolatról beszél, ami összeköti őt és tanítványait, a hozzá tartozókat. Azt a kifejezést használja erre a kapcsolatra, amit mi is emberi kapcsolatainkból jól ismerünk: Barátság.

„Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja a barátaiért. Ti a barátaim vagytok” – mondja Jézus a tanítványoknak, majd újra megerősíti: „Titeket barátaimnak mondalak.” Gondoljuk hát végig, mit is jelent ez számunkra! Miért fontos nekünk Jézus barátsága?

A Szentírás ezt megelőzően csupán egyetlen emberrel kapcsolatban ír ilyet, hogy „Isten barátja”, ez pedig Ábrahám.

Egyik próféciában maga Isten nevezi őt így: „Barátom, Ábrahám”. Itt Izráel kiválasztásáról beszél az Úr: Te pedig Izráel, akit kiválasztottam, barátomnak, Ábrahámnak utóda, a föld szélén ragadtalak meg, kiválasztottalak, nem vetlek el téged, ne félj, mert veled vagyok (Ézs 41,8). Jakab apostol is tud erről a kitüntetett címről, ezt írja: Hitt Ábrahám az Istennek, és „Isten barátjának neveztetett” (Jak 2,13).

Különleges dolog ez, hiszen ott magasodnak az Ószövetség más nagyjai, Mózes, Dávid király, de senki más, csakis Ábrahám neveztetett „Isten barátjának”. Miért? Ha Ábrahám történetét megnézzük, abban választ találunk: Hite és Isten iránti hűsége miatt.

Amikor Isten megszólította Ábrahámot Mezopotámiában, hogy induljon el Kánaán felé, ő teljes bizalommal ráhagyatkozott Isten vezetésére. Elindult, nem tudva, hová megy. Olyan bizalommal volt Isten iránt, olyan szinten tudott Rá hagyatkozni, ami csak a legmélyebb barátságban képzelhető el.

Azután Isten szövetséget kötött Ábrahámmal, ő pedig ebben a szövetségben végig hűséggel megmaradt. Még a legnagyobb mélységben is, amikor azt hitte, Isten elkéri tőle egyetlen fiát, töretlen maradt hűsége és bizalma. – Isten pedig soha nem hagyta cserben barátját, különleges módon vezette, védelmezte őt, áldásaival gazdagította.

Nagyon fontos, hogy az Ábrahámmal kötött szövetségben benne foglaltatnak a leszármazottai is! Ábrahám utódai Isten kiválasztott népe.

Isten szereti barátját Ábrahámot. És Isten szereti barátait, az Ő választott népét. Jézusban pedig ez a